

dati — ali pomagano še ne bo; to se pa reče: treba je misliti na — krido!

Nova Avstrija. Novi žandarji — Seražanci jim je ime — spretno lovijo razbojnike in zasledujejo poskrito orožje, kojega so zopet mnogo nabrali blizu Jajca, Zvornika in Tuzle. Sedaj se pogovarja, koliko bo treba naših vojakov pustiti ondi za posadko in dalje katera mesta bi se naj spremenila v velike in močne trdnjave. Mnogo zanima ljudi, ali se bo šlo v Novipazar ali ne. Čudno pa je to, da se šopiri povsod magjarsčina, čeravno nje ondi živa duša ne umé, vse nakaznice in listnice (Korrespondenzkarten) so magjarske!

Vnanje države. Sv. oče Leon XIII. so po navadi novo izvoljenih papežev oklicali sveto leto, ki se začne 2. marca in traja do 2. junija. Ruski car Aleksander II. je proglasil pismo do vseh svojih podložnikov, kder jim naznanja, kako je slavno premagal Turke, kristijane osvobodil in s turškim sultanom sklenol mir. Kuga na Ruskem je uže znatno prenehala. General Loris-Melikov, kojega je car odposlal v Astrahan, je razumno in krepko vse ukazal, česar je treba bilo, da se kuga zatre. Iz Turčije začeli so ruski junaki vračati se domov, Bolgari pa se pripravljajo na boj zoper Turke, če bi ti hoteli brauniti združenje južne Bolgarije (Rumelije) s seve no; pravijo, da jih bo slavni Čraajev vodil. V Trnovi zboruje sedaj prva bolgarska skupščina ter se posvetuje, kako bi se vojska uredila, šole, banke in sodnije osnovala, železnice potegnile. Kedaj in koga bodo za kneza volili, to še ni nič znano. Črnogorski knez je ukazal, da mora vsak črnogorski otrok v šolo hoditi. Grki se niso hotli udeležiti vojske zoper Turka, zato pa tudi nič ne dobijo. Rumuni si svojijo močno šanco Arab-tabia blizu Sinsrije ter so se sprli z Rusi, ki jo hočejo Bolgarom pridobiti. Albanezi pa so se sprli s sultanom, ker jim je ta odličnega narodnjaka Sajd-bega ugrabiti dal in v Carigrad odgnati. Bismark hoče celó drugače gospodariti, kakor do sedaj in si je z liberalnimi poslanci čedalje bolj navskriž. On hoče socijalistične poslance: Fričaja in Haselmana, zapreti, liberalci mu pa tega nečejo dovoliti. Grdo za Nemce in liberalce pa je, da je poslanec Momsen, sicer slovit zgodovinar, tako pijan prišel v zbornico, da so ga komaj iz nje izvlekli. Angleži so res od sultana kupili otok Ciper, dali so 5 milijonov zanj! V Afriko pa odpošiljajo naglo pomoči, ki bo pa bržčas prepozno došla; kajti zmagonosni Cetevajo je vdrl v angleške pokrajine in grozno umarja in požiga. Šir-Ali ni umrl, ampak je le zbolel na poti v Rusijo, kder bi rad pomoči dobil zoper Angleže, ki so mu precej Afganistana uže vzeli, večidel s pomočjo denarjev, s podmitovanjem. V Marokanskem cesarstvu v Afriki so podložniki vzdignili se zoper svojega mohamedanskega poglavarja ter ga hočejo ubiti in vso njegovo rodbino iztrebiti. Vsa dežela je v neredu. Na otoku Haiti spuntali so se zamorski sužnji in delavci!

Za poduk in kratek čas.

Iz Gradca do Sarajeva.

(Dogodki iz življenja vojaškega duhovnika v bosenski vojski l. 1878.)

X. Proti poldnevu prikolobitali smo v skoro neznosljivej vročini v Doboju, t. j. v vojaški tabor na južnej strani tega mesta. In tu ta žalostni pogled! Na sredi je ležal suh, prepaden konj, ki je še semtertje glavo vzdignil in zadnjimi kopiti porital, dokler se nij v par minutah za vselej stegnil. Ne daleč od njega pa je trohnela tu kaka čeljust, tam kako bedro ali rebro. Smrad je bil hud. Med vojaki, kterih se je vse trlo, vladalo je živahno, nemirno, skoro nezadovoljno gibanje, ki nam je takoj naznanjalo, da okoli Doboja ne more vse v redu biti, se ne more vse povoljno vršiti. Stopil sem bil ravno raz voza in se v senco pod staro lesniko vlegel, ko mi pride nasproti vojaški duhovnik Szapary-jeve divizije g. Justin Bieliczky, poprej 10letni farni oskrbnik v Komornu na Ogorskem. Nij še preteklo dobrih 20 dnij, ko sva se v Oseku videla in poslovila, da ide on v Šamac in jaz v Brod. A v tem kratkem času kaka sprememba! Mož je bil bled, prepaden, od solnca ožgan in opečen, zraven pa spehan in gladen, da je bilo njegovo prvo vprašanje ne po zdravju, nego po skorji komis-bleba. Včerašnji dan in nicojšnjo noč je brez odmora marširal s nekterimi častniki, da stopi pri Doboju preko Bosne ter se ugene turškim četam, ki so bile vedno za petami 20. diviziji. Temu oddelku se je gotovo najbujše godilo pri zasedenju Bosne. Imel je nalog iztočno stran okoli Tuzle, Zvornika in Kladanja pomiriti. Do Gračanice marširal je mirno. Tukaj pa so ga jeli že vstaši nadlegovati, dokler ga niso še pred Tuzlo v dolini vode Sprece z vso močjo zgrabili ter nazaj proti Gračanici in Doboju potisnili. Pri povratku so neusmiljeno po njem streljali iz kanonov in pušek. Bila je dne 13. avgusta krvava borba. Naši, dasi v zdatnej, občutljivej manjšini, branili so se hlabro, vitežko. Na severo-iztočnej strani od Doboja med rekama Spreco in Bosno leži precej dolga in široka visoravan (plateau), obraščena z debelimi, košatimi drevesi. Tukaj se je grof Szapary s šancami in nasipi zgradil, da mu sovražnik na nobeden način nij mogel do živoga. Od junaške obrambe te trdnjave, ktero so vojaki „Novo Plevno“ imenovali, bila je v resnici skozi 3 tedne osoda bosanske posadne armade odvisna. Prelilo se je tudi mnogo krvi. Tovarš Bieliczky nam je iz lastne skušnje nektare prav žalostne dogodke pripovedal. Bili smo ravno, rekli je, površno zagreblji 5 infanteristov in ednega oficirja, ko jamejo divjaki po našej saniteti (zdravniškem oddelku) pokati. Trajalo je gotovo 20 minut, prej ko smo si zamogli poiskati zavetja. Posebna nezgoda v tej vojski je ta, da nij nihčér varen pred svinčem, bodi zdravnik ali duhovnik, bodi nosilec ali varuh

ranjenikov in bolenikov. Mohamedani se razsrdijo kakor purani, kedar zagledajo zdravniške može, ki nosijo rudeč križec na levem laktu v znamenje, da hočejo revežem pomagati, a nikomur škoditi. Ko sva se tako o vojskinih nadlogah v senci pogovarjala željno pričakoval dnešnjega obeda, gromeli in bučali so v kratkih prenehljajih izza visokih hribov na desnem Bosninem obrežju kanoni, da se je njihov zabubli odmev daleč po okolici razlegal. Zajedno smo opazili preko vode, kako so se vozovi z živežem za 20. divizijo po planinskem rebru varčno pomikali proti reki Bosni. Pri tem bridko-žalostnem pogledu je bilo tudi vojakom v našem taboru, kakor bi na živem ognju stali. Pa šta češ, rekel bi krščanski Bošnjak, tu nij, da bi človek psoval, nego treba le Boga prositi, da bi: Austrijancima dao zdravlje i veselje, — Dušmaninama trnje i kamenje.

Danes je šlo vse navskriž. Kder je bila edna nesreča, pridružila se je še hitro druga, tretja. Mesto dobre, okusne „menaže“ ktere smo se vsi veselili, posebno pa dobro nam došli gost gosp. Justin, dobili smo jedila, od katerih nij bilo moči trobice zaužiti. Meso, ktero smo iz Broda seboj vozili, zasmrdilo je vsled hude vročine tako, da je okužilo juho in riž. Nihčr nij ga se upal doteknuti. S tovaršem se takoj napotiva iz tabora v mesto, da si tukaj poiščeva nekaj za zobe. Brez obotavljanja stopiva v uborno leseno kočo, kder je prebivala siromaška srbska družina in kupiva 2 piščeta po 40 kr.; pri sosedu pa masla za 2 „šestici“. Te zlata vredne reči neseva k tretjej sosedinji, da jih nama za večerjo pripravi; žene v prvih dveh kočah so se na vso moč branile, češ, da ne umijo „pileti“ (piščet) tako speči, kakor midva željiva. Za dobro uro sva šla po pečenko, ktere pa skoro nijsva mogla od kubinskih saj ločiti, tako je bila črna in ožgana. Moj znanec je sicer jél nekaj po magjarski godrnjati, ali je takoj vtihnil, ko mu rečem: prijatelj! menda ne bodeš na take zunanje malenkosti gledal. Na to vtekneva vsak svoj kos v žep in se ločiva, da ide on k svojim preko Bosne in jaz k svojim v tabor. Pri odhodu mi je še priznal, da odslej neče više biti zagovornik in ljubitelj neomikanih Turkov, nego, da še hoče svoje rojake Magjare na bolje pot ukrenoti. Vrla misel, če bode gospod le ž njo prodreti hotel in mogel.

(Dalje prihodajič).

Nova knjiga izišla je v slavnej tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovcu. Knjiga sicer ni spisana v slovenščini, ampak v nemškem jeziku, toda od Slovencev, od našega velenčenega štajerskega rojaka g. dr. Valentina Nemec-a, konzistorijalnega svetovaleca in odbornika družbe sv. Mohorja, rojenega pri sv. Marjeti blizu Ptuja, in dalje zanima ona ves katoliški svet. Kdor je kedaj bral zgodovino sv. katoliške Cerkve, tega so gotovo zanimala pa tudi navduševale orjaške in svete osebe,

ki so za sv. Petrom bile posajene na stolico rimskih papežev. Tem bolj ga je pa moralo tudi zaboleti, če je zadel na papeže, o katerih so zgodovinpisci menj ugodnih reči pripovedovali — pogosto pa le nesramno legali, kar zlasti lutrovski zgodovinarji delajo. Eden izmed tako res nesramno celih 300 let brez zagovornika obrekovanih papežev je Aleksander VI. Pravijo, da je po sumih krivicah postal kardinal in papež ter kot tak živel neverno, pohotno in prešestno; imel je z neko rimljankinjo po imenu Vanozza 5 otrok, katere je očitno za svoje pripoznal in jih bogatil na škodo papežev dejeli. Še celo dr. Robič (tudi naš rojak, rojen v Spod. Pobrežah pri Mariboru) piše jednako v svojej zgodovini sv. kat. Cerkve. Ali hval. Bogn, vse to je zveča krivo, izmišljeno, lažnjivo in krivično. Tega se do cela in lahko prepričamo prebravši knjigo dr. Nemeca, kojej je naslov: Papst Alexander VI. Učeni g. profesor nam na podlagi temeljitega pretresovanja vseh dotičnih virov kaže, kdo in zakaj je toliko legal, in nam razkrije pravo in resnično zgodovinsko pobo Aleksandra VI. Ta papež bil je doma iz Valencije na Španjskem, po imenu in rodbini Roderigo Borgia, učen advokat, srčen vojak in oženjen z Julijo Farnese, ki mu je porodivši 5 otrok umrla l. 1450. Udovec pokliče njegov ujec papež Kalikst III. v Rim, ga da v mešnika posvetiti in ga povzdigne k časti kardinala rimske cerkve. Kot kardinal ni imel rodbine pri sebi, ampak svoje otroke je izročil starej tašici Vanozzi, ki jih je izvrstno izgojevala v Benetkah. Kardinal je poznej postal papež Alexander VI. in je l. 1500 obhajal slovito sveto leto, v Rim je došlo 200.000 romarjev. Njegovi popolnem zakoniti otroci postali so vrli in pošteni ljudje in vnuk Francesco Borgia — svetnik! Knjiga dr. Nemeca razkriva svetu nezaslišano krivico, zagovarja enega izmed nenavadnih papežev in je katoliške Cerkvi v veliko tolažbo pisatelju pa v veliko zasluženje in čast. Slava mu!

Smešničar 8. Učnik: Razlagal sem vam že o štirih letnih časih. Kaki čas je sedaj? Učencev: Slabi časi so, tako pravijo doma naš oče.

Blaž Tominc.

Razne stvari.

(Svitli cesar) so č. g. Davorina Kovačiča, profesorja dogmatike v mariborskej bogoslovnici, podravnatelja duhovšnice imenovali za kanonika stolnega kapitela Lavantinskega. Živili novi kanonik slavno mnogaja leta!

(Naša cesarica) je odpotovala na Angleško. (Dr. Mullè) notar v Mariboru postal je cesarski svetovalec in je izvoljen za podpredsednika kmetijske družbi, ki ravno sedaj zbora v Gradcu.

(Hud potres) plaši ljudi po Kranjskem; v Škofjiloki se je zemlja v 2 dneh 3krat močno stresla.